

C79 – WON6

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2006-2007

25 januari 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WONEN, STEDELIJK BELEID, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de verplichting om aanpasbaar en toegankelijk te bouwen in de sociale gesubsidieerde woningbouw met het label 'levenslang wonen'

1

Voorzitter: de heer Jan Penris

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de verplichting om aanpasbaar en toegankelijk te bouwen in de sociale gesubsidieerde woningbouw met het label 'levenslang wonen'

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, geachte collega's, ik volg de kwestie van de toegankelijkheid van de sociale woningen van heel nabij. Ik wil graag in de gaten houden wat wij als overheid daar zelf aan doen.

Veel sociale woningen zijn van heel goede kwaliteit. Soms komt er zelfs kritiek dat ze van een te goede kwaliteit zijn, maar beter van een goede kwaliteit zodat we de volgende decennia geen zware renovatie-investeringen moeten doen.

We stellen echter vast dat veel sociale woningen onaanpast zijn en niet toegankelijk voor iedereen. Soms wordt het principe van levenslang wonen gehanteerd in de sociale woningbouw, maar dan worden de woningen toegewezen aan specifieke doelgroepen zoals personen met een handicap of ouderen. Spijtig genoeg hanteert men nog steeds niet de basisbeginselen van levenslang wonen voor alle sociale woningen – brede deuren, geen drempels, inrijdbare douchecel, armsteunen, stopcontacten op hoogte enzovoort – zoals omschreven in de gids over levenslang wonen. Ik kan me toch niet voorstellen dat het plaatsen van brede deuren, het vermijden van drempels, het op een aangepaste hoogte plaatsen van stopcontacten enzovoort, tot substantiële meerkosten leidt bij nieuwbouw. Ik heb weet van een appartementsgebouw van drie verdiepingen waar men geen lift wou plaatsen omdat dat een meerkost was. Ik ben dan geneigd om te zeggen dat men op andere dingen moet besparen want een lift in een appartementsgebouw is van cruciaal belang.

De problemen doen zich voor als bestaande woningen aangepast moeten worden aan de noden van ouderen die er al heel lang wonen. Gelukkig hebben we huurders die al heel lang huren, trouw hun huur betalen en vaak de betere huurders zijn. Maar dan komt een kind of de partner bijvoorbeeld in een rolwagen terecht. Op dat ogenblik beseffen bouwmaatschappijen hoe belangrijk het is toegankelijke en aangepaste woningen te bouwen. Het huidige woningpatrimonium is niet flexibel en kan niet inspelen op de evoluerende noden van de bewoners.

Nochtans bestaat er wetgeving, een KB van 1975 over de toegankelijkheid van openbare gebouwen. Het is maar een kleine inspanning om de bestekken aan te passen en zo tegemoet te komen aan de noden van de huurders. Vaak verschuilen bouwmaatschappijen zich achter het argument dat er typebestekken zijn waar die normen niet in zijn opgenomen. Ik weet niet of de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen die bestekken nog zal moeten opleggen, dat zullen we volgende week vernemen.

Aanpasbaar en toegankelijk bouwen is nochtans niet zo moeilijk. Het zijn gewone woningen, die voor iedereen bruikbaar zijn en met normale financiële budgetten gebouwd zijn. Maar ze zijn wel zo ontworpen dat ze aangepast kunnen worden aan de evoluerende behoeften van de bewoners. Men kan zich afvragen waarom dit moet gelden voor de gesubsidieerde woningbouw en niet voor alle woningbouw. U weet dat we elke gelegenheid aangrijpen om het te hebben over toegankelijkheid.

Minister Van Brempt heeft aangekondigd dat er een nieuw Toegankelijkheidsdecreet zal komen. Het is mijns inziens onaanvaardbaar dat in 2007 bij de bouw van nieuwe sociale woningen of bij zware renovatie het principe van aanpasbaar en toegankelijk bouwen niet als standaarduitgangspunt gehanteerd wordt, louter en alleen omdat de simulatietabellen voor de maximale kostprijs hiermee geen rekening houden. Van de 118 maatschappijen in Vlaanderen, zijn er maar enkele die dat principe wel hanteren en dus baanbrekend werk verrichten. Ik denk bijvoorbeeld aan de maatschappij van Westerlo die een prijs gewonnen heeft. Wat die maatschappij kan, moeten andere maatschappijen ook kunnen. We hebben als overheid de middelen, namelijk de bestekken, om dit afdwingbaar te maken.

Waarom is er in de typebestekken geen rekening gehouden met het principe van levenslang wonen? Waarom geeft u zelf geen opdracht aan de administratie om, in het kader van de uitvoering van de resolutie over meegroeiwonen die we hier enkele jaren geleden hebben goedgekeurd, de bestekken aan te passen? Of hebt u dat al overwogen? Bent u daarbij misschien op moeilijkheden gestuit?

Waarom keurt u zowel het investeringsprogramma voor sociale woningen als de subsidie voor bouw en renovatie goed zonder die projecten te screenen op dat label van levenslang wonen? Als de overheid geen stok achter de deur houdt om dit afdwingbaar te maken, zal

het er niet van komen. Dan zal men altijd wel financiële redenen vinden om het niet te doen.

Hoeveel woningen in verhouding tot het totale sociale-huurpatrimonium van 132.000 woningen zijn vandaag gebouwd volgens de regels van het levenslang wonen? Hoeveel woningen werden tot nu toe gebouwd voor ouderen en personen met een handicap, in het kader van het doelgroepenbeleid? Zijn er duidelijke regionale verschillen? Zijn al die woningen voor die doelgroepen gebouwd volgens de regels van het levenslang wonen? Volgens mijn informatie is dat wel het geval, maar allicht heeft de administratie dat wat gedetailleerder kunnen uitzoeken naar aanleiding van deze vraag.

Waarom wordt het KB van 9 mei 1977 met betrekking tot de toegankelijkheidsvoorwaarden, dat nog steeds geldig is, niet toegepast op de huidige nieuwbouw of renovatie van sociale huur en koopwoningen? U zou zich kunnen verschuilen achter het feit dat het niet over openbare ruimten gaat, maar ik vind dat we als overheid een mentaliteitswijziging moeten kunnen teweegbrengen, rekening houdend met de toenemende vergrijzing van onze samenleving. Die vergrijzing is er niet alleen in Limburg, maar in heel Vlaanderen.

Werden er in het verleden reeds prijscalculaties uitgevoerd om na te gaan tot welke meerkosten het hanteren van het principe van het levenslang wonen bij nieuwe sociale bouwprojecten zou leiden? Zo ja, wat was het resultaat daarvan? Zo neen, wat weerhoudt u ervan om die berekeningen in ieder geval te laten opmaken?

Overweegt u initiatieven om maatschappijen die het principe van het levenslang wonen willen realiseren en daarvoor een beroep doen op een toegankelijkheidsbureau, te stimuleren? Wij kennen het heel mooie voorbeeld van het toegankelijkheidsbureau in Kermt, dat de aanzet heeft gegeven tot een dynamiek in Vlaanderen. Vorig jaar heeft de Vlaamse Regering binnen de opdracht van het Limburgplan beslist het expertisecentrum ENTER op te richten. Dat is ook goed voor Vlaanderen. Dat centrum zal de knowhow van het toegankelijkheidsbureau verzamelen.

Wat weerhoudt u ervan om samen met de sector een convenant af te sluiten met zo'n toegankelijkheidsbureau? Vorige week las ik een persmededeling van uw collega, minister Bourgeois. Hij stelde dat het convenant tussen de toeristische sector en het toegankelijkheidsbureau dat enkele jaren geleden werd afgesloten, heeft geleid tot studiemateriaal en een hele dynamiek in de toeristische sector op gang heeft gebracht. Hetzelfde kan worden gezegd met betrekking tot De Lijn. Ook daar zien we dat er echt vooruitgang wordt geboekt. Ik ben blij dat minister Bourgeois vandaag pronkt met het feit dat hotelaccommodatie toegankelijk is. Ik zou willen dat wij op het einde van deze zittingsperiode ook kunnen

pronken met het feit dat alle nieuwe woningen voldoen aan het absolute minimum qua aanpasbaarheid en toegankelijkheid.

De voorzitter: De heer Dehaene heeft het woord.

De heer Tom Dehaene: Mijnheer de voorzitter, uiteraard sluit ik me volledig aan bij het betoog van mevrouw Heeren. Ik wil alleen nog maar eens onderstrepen dat de band met Welzijn zeer belangrijk is. Ik wil erop aandringen dat de dossiers die door de huisvestingsmaatschappijen worden voorgelegd in gemeenten waar er – bijvoorbeeld – geen serviceflats zijn, prioritair onder de loep worden genomen vanuit het oogpunt van levenslang wonen. Zo creëren we ook in die gemeenten woongelegenheden voor mensen die wat minder mobiel zijn of wat gezondheidsproblemen hebben. Mijnheer de minister, kunt u daarover overleg plegen met de minister van Welzijn?

De heer Jan Penris: Ook ik heb een aanvullende opmerking. Het betoog van mevrouw Heeren is natuurlijk niet nieuw. Het is zeer interessant. Ook wij willen daar een eind in meegaan. Ik herinner me trouwens dat mevrouw Heeren een aantal maanden geleden hetzelfde betoog heeft gehouden. Toen ging het echter niet over de sociaal gesubsidieerde woningen. Ze raadde elke privépersoon die nu aan het bouwen is, aan rekening te houden met dat levenslang wonen. Door kleine, beperkte ingrepen kan de woning immers geschikt worden gemaakt voor een levenslange bewoning. Het zijn eenvoudige ingrepen, zoals brede deuren, die later heel nuttig kunnen blijven voor eventuele rolstoelgebruikers. Ook kunnen doucheruimten zonder douche-rand worden aangelegd.

De vraag is natuurlijk hoe ver we daarin moeten gaan. Nemen we het voorbeeld van de liften. In een hoogbouw is een lift een vanzelfsprekendheid. In een appartementsgebouw van drie verdiepingen is dat al veel minder het geval. Mijn grootmoeder woonde haar leven lang in haar appartement op de derde verdieping. De trappen op en af lopen heeft haar wellicht in goede conditie gehouden. Ze is er blijven wonen tot ze een eind in de tachtig was, zonder lift.

Voor personen met een handicap denk ik onder meer aan elektronische sluisen voor deuren. Ik heb dat gezien in de sociale woningen van de Silvertopgebouwen. Men hoeft maar op een knop te duwen en die deur gaat open en blijft open.

De vraag is of dat echter standaard moet worden ingebouwd in alle woningen. Er kan heel veel worden gedaan, maar hoe ver moet men gaan? Daar moet duidelijkheid over worden gecreëerd. Relatief eenvoudige ingrepen, zoals aangepaste deurbreedtes en eenvoudig sanitair, kunnen geen probleem vormen. Als het echter

gaat over projecten die aanzienlijke meerkosten met zich meebrengen, dan moeten we de kosten-batenanalyse durven maken. Dan ben ik iets voorzichtiger dan u, mevrouw Heeren.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mevrouw Heeren, dit is een belangrijk thema waar we allemaal heel gevoelig voor zijn. De VMSW was een beetje in haar wiek geschoten omdat ze vindt dat ze daar al heel wat voor doet. Ik heb hier een lijst van verschillende bladzijden met voorbeelden die bewijzen dat de principes van het levenslang wonen en het aanpasbaar bouwen daadwerkelijk in de praktijk worden omgezet. De vraag is natuurlijk hoever we daarin moeten gaan. Daar gaat immers altijd een economische kost mee gepaard. Gelukkig komen de meeste oudere mensen niet in een rolstoel terecht.

Wat de installatie van wachtbuizen voor elektriciteit en water betreft, is er geen enkel probleem. Dat geldt ook voor de brede deuren, al is er soms een probleem met de draaicirkel in die zin dat er niet voldoende oppervlakte is om met de rolstoel een draaibeweging te maken. Bij hoogbouw is de aanwezigheid van een lift evident, maar vanaf hoeveel verdiepingen is daar sprake van? Het plaatsen van een lift brengt immers een substantiële meerkost met zich mee. Bovendien moet rekening worden gehouden met de stedenbouwkundige verordeningen die in sommige gevallen beperkingen opleggen.

Mevrouw Heeren, uit mijn antwoord moet blijken dat uw bekommernissen vandaag reeds grotendeels standaardpraktijk zijn geworden in de projecten van de VMSW en de SHM's. Ik heb ook een hele lijst van voorbeelden bij me die ik aan de commissiesecretaris zal bezorgen. Die voorbeelden geven aan dat wat ik hier vertel niet louter theorie is.

Mevrouw Heeren, ik ben het met u eens dat aanpasbaar en toegankelijk bouwen moet worden gepromoot in de sector van de sociale huisvesting. Om die reden worden de SHM's geïnformeerd over aanpasbaar bouwen, over bouwen voor personen met een handicap en over levenslang wonen. Aanbevelingen over de toegankelijkheid, het levenslang wonen en het aanpasbaar bouwen worden opgenomen in de concept- en ontwerprichtlijnen. Op basis van de ontwerprijd Levenslang Wonen is er een nieuwe conceptrichtlijn, C2007, in voorbereiding. Deze aanbevelingen vormen een leidraad voor ontwerpers van sociale woningen bij de opmaak van een voorontwerp en bij de uitwerking van een definitief ontwerp aan de hand van schema's, planvoorbeelden en foto's.

Ook in de cursus Huisvestingsconsulent, dat is de opleiding die de verantwoordelijken van de SHM's en de huisvestingsambtenaren in de steden en gemeenten moe-

ten volgen, zijn de thema's toegankelijkheid, aanpasbaar bouwen en levenslang wonen opgenomen.

Aangezien ik levenslang wonen en aanpasbaar bouwen belangrijk vind en mensen en huisvestingsactoren daarover wil sensibiliseren, heb ik in het verleden reeds een subsidie toegekend aan het Platform Wonen van Ouderen.

In 2007 zal ik de Lottogelden die aan het beleidsdomein Wonen worden toegekend – en dat is een primeur – inzetten in het kader van levenslang wonen. Het zou gaan om 375.000 euro. Die zullen worden gebruikt om een oproep te doen in het kader van levenslang wonen. Met die actie wil ik de socialehuisvestingsactoren en het ruime publiek sensibiliseren. Ik wil mensen bewust maken van deze thematiek om te vermijden dat het een problematiek wordt.

Mevrouw Heeren, u vraagt waarom de typebestekken van de VMSW – dat zijn de contractueel opgelegde bestekken – niet zijn aangepast aan het principe levenslang wonen. Het typebestek van de VMSW, de zogenaamde B2005, is een contractueel document voor de aannemer. Het gaat over bouwmaterialen en de verwerking ervan en houdt eigenlijk geen rekening met planmatige, architecturale eisen. Wel zijn er in dit bestek enkele specifieke standaardbeschrijvingen voor tegel-douches, opklapbare douchezitjes en dergelijke meer.

In de C2001 die zal worden vervangen door de C2007, worden aanbevelingen gedaan inzake architecturale eisen en ontwerpen. In de C2001 wordt het concept levenslang wonen niet enkel als principe opgenomen maar bovendien ook uitvoerig gepromoot.

Het concept levenslang wonen kan om praktische redenen niet in alle woonvormen gerealiseerd worden binnen een betaalbare sociale huisvesting. Het is zeker zo dat in ideale omstandigheden volgens de principes van levenslang wonen gebouwd kan worden zonder noemenswaardige meerkost. Maar deze ideale omstandigheden zijn niet overal aanwezig. De economie en het zuinigheidsprincipe dwingen ons ertoe een deel van de woningen bijvoorbeeld enkel via een trap toegankelijk te maken. Zo werden in Berchem woningen die het label levenslang wonen kregen, gebouwd onder grotere woningen met een extra verdieping en met als toegang een buitentrapp. Het ging dus om een aangepaste woning met een gelijkvloers en een verdieping met daarbovenop nog een woning, ook met twee verdiepingen. Die gewone woning was bereikbaar via de buitentrapp, de aangepaste trap had een binnentrapp met de faciliteiten voor een stoeltjeslift. Dat kost natuurlijk geld en men moet altijd rekening houden met beperkingen.

Ik wil er ook op wijzen dat het label levenslang wonen slechts één concept is naast vele andere. Rond of in de onmiddellijke omgeving van levenslang wonen, vinden

we immers een veelheid, zelfs een versnippering van initiatieven die alle, min of meer hetzelfde beogen. Er is bijvoorbeeld het platform ‘Wonen voor ouderen’ dat een aantal jaren gesubsidieerd werd en interessante aanbevelingen heeft gedaan. Er zijn de onderrichtingen ‘Aanpasbaar bouwen’, het principe ‘meegroeiwonen’, het principe ‘kangoeroewonen’ en de regelgeving ‘Activiteiten van het dagelijks leven’. Die concepten zijn met wisselende klemtonen en op het letterlijke meegroeien na, vervat in de ontwerprichtlijnen van de VMSW.

Daarnaast worden er vanuit andere beleidsdomeinen ook nog concepten als ‘universal design’ – dat slaat vooral op het bouwen voor personen met een handicap die samenwonen met personen zonder handicap – en het ‘move-in-time’-concept onderzocht. Dat laatste is een inplantingsconcept waarbij men zijn leven lang in eenzelfde wijk blijft wonen. Ouderen die een kleinere woning wensen te betrekken, moeten dat het liefst in dezelfde omgeving en wijk kunnen doen. Meestal is men bereid in een aanpalende straat te gaan wonen, maar niet in een ander deel van de stad. Aan de andere kant is het vergroten en later terug verkleinen van woningen, zoals in sommige theoretische beschouwingen wordt vooropgesteld, economisch geen haalbare optie. Dat kan dus in theorie, maar in de praktijk kost dit vaak handenvol geld.

Er zijn een zestal pilotprojecten voor levenslang wonen, vooral in het Antwerpse, opgezet door de VMSW, in samenwerking met een aantal SHM’s. Hiermee wilde men testen of aanpasbaar bouwen duurder is dan gewone nieuwbouw. Zoals gezegd, bleek de kostprijs in ideale omstandigheden binnen de normen te liggen.

Om op uw vraag naar het aantal aangepaste woningen voor ouderen of personen met een handicap te kunnen antwoorden, zou heel wat onderzoek nodig zijn. Pas vanaf 1996 wordt bijgehouden welke woningen aan dat criterium voldoen. Helaas zijn deze gegevens allerminst volledig. De vage definities en het lokale aspect van een aantal initiatieven verhinderden zelfs na 1996 het bijhouden van behoorlijke statistieken. Een aangepaste woning werd lokaal soms wel en soms niet gedefinieerd als een woning voor ouderen. Dat heeft te maken met toewijzingen, hoewel het om identieke woningen kan gaan die door ouderen, een jong koppel of alleenstaanden worden betrokken.

Ik kan u wel de cijfers geven uit de databank ‘Projecten van de VMSW’. Hieruit blijkt dat het principe levenslang wonen ingang vindt en dat het aandeel aanpasbare woningen sinds 2001 blijft groeien. De ontwerponderichtingen C2001 en de inspanningen van de sociale huisvestingsmaatschappijen beginnen dus wel degelijk vruchten af te werpen. De komende jaren zullen alvast nog een hele reeks bijkomende aanpasbare woningen worden opgeleverd. De lijst van alle betreffende projecten zal ik aan de secretaris van onze commissie bezorgen.

Ook wil ik erop wijzen dat een sociale woning niet onder het KB van 9 mei 1977 valt, want dat KB geldt enkel voor openbare gebouwen. Maar ik wil toch zeggen dat de toegankelijkheid van nieuwe appartementsgebouwen wel degelijk wordt gescreend. Sinds 1980 heeft de VMSW onderrichtingen voor aanpasbaar bouwen opgesteld, eerst via een omzendbrief, later via de onderrichting 00’97 en C2001.

Samen met de VMSW kan ik, naar aanleiding van wat uit een aantal proefprojecten bleek, bevestigen dat aanpasbaar bouwen in ideale omstandigheden niet duurder is. Het gaat wel om ideale omstandigheden, sommige aanpassingen blijven economisch moeilijk verdedigbaar want dat geld is nodig om te investeren in nieuwbouwprojecten.

U vraagt naar de relatie tussen de sociale huisvesting en de toegankelijkheidsbureaus. In Limburg is er een pilotproject geweest. De lokale huisvestingsmaatschappijen zijn vrij om bij initiatieven een toegankelijkheidsbureau in te schakelen. Ik wil toch opmerken dat de VMSW sinds 1980 al bezig is met deze problematiek, en beschikt over knowhow en uitgeschreven richtlijnen. Ze ondersteunt de lokale actoren in het opstellen van bouwplannen en -bestekken. De VMSW heeft ter zake een ruime kennis vergaard en er is bovendien één architect binnen de VMSW speciaal belast met de opvolging van deze problematiek. We mogen niet vergeten dat toegankelijkheidsbureaus moeten worden betaald en dat zeer veel sociale woningen nog stammen uit een tijd waarin over toegankelijkheid nog weinig vragen werden gesteld.

Bij de promotie van aanpasbaar wonen, moeten we ons van een aantal na te streven evenwichten bewust zijn. Waar de omstandigheden het toelaten, kunnen in alle nieuw op te richten gelijkvloerse woningen, de principes van levenslang wonen worden ingebouwd. In de aanbevelingen van de VMSW wordt ‘aanpasbaar’ dan ook gestimuleerd. Het verplichten van deze principes kan echter niet in alle omstandigheden. Alleen al omwille van sommige stedenbouwkundig bepaalde typologieën moet binnen de sociale betaalbaarheidscontext, soms worden afgehaakt. Dat is ook in de privésector zo. Stedenbouwkundige en veiligheidsvoorschriften zijn voor woningbouw algemeen. Op een aantal voorschriften na, zijn de regels binnen de sociale woningbouw zelfs strenger, zoals voor energieverbruik en isolatie.

Hoe duurder de sociale woningen worden gemaakt, hoe minder er kunnen worden gebouwd. Dat staat dan weer haaks op de grote vraag. Het lijkt me daarom wat eenzijdig de speciale voorwaarden die er al zijn in de sociale nieuwbouw, via de aanbevelingen van de VMSW, nog strenger te gaan maken, terwijl zelfs volledig gelijkvloerse woningen in de privésector inzake de toegankelijkheid voor ouderen aan geen enkel voor-

schrift zijn onderworpen. De betaalbaarheid van woningen is een algemeen probleem aan het worden. Dat moet ons tot voorzichtigheid aanzetten als het gaat over het opleggen van extra regels.

Ten slotte herhaal ik nog eens mijn voornemen om in 2007 met het mij toegewezen loterijgeld voor de eerste maal het concept van het levenslang wonen te promoten door middel van sensibiliseringsprojecten. Er komt een projectoproep. Er zal aandacht worden besteed aan deze problematiek. Er wordt gewezen op het voordeel om al in de bouwfase rekening te houden met deze problematiek. Ook zullen we op beurzen aanwezig zijn. Kortom, we proberen daar voort werk van te maken. Er is immers al heel veel gebeurd. Ik heb de lijst bij me van de projecten die onder de noemer van het levenslang wonen vallen. Ik zal de lijst bezorgen aan de commissie, net als het lijstje van die zes projecten waarbij eveneens ter zake is gewerkt.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Toch ben ik wat ontgoocheld. Ik kan me inbeelden dat u niet de auteur bent van het antwoord, maar als dat antwoord afkomstig is van de VMSW, dan heb daar toch vragen bij.

Ik weet dat er nogal wat projecten lopen. Ik heb verwezen naar de bouwmaatschappij van Westerlo, die daarmee uitpakt. Dat was echter niet de essentie van mijn vraag. In die zin zit ik op dezelfde golflengte als de heer Penris. Mijn vraag is dat minimumnormen verplicht in het bestek worden opgenomen.

Ik hoor u zeggen wat de auteur van uw antwoord heeft geschreven, namelijk dat er aanbevelingen en onderrichtingen zijn. Dat weet ik ook. Dat is heel nobel, maar het is geen verplichting. Ik vraag me af waarom het zo moeilijk is voor die ambtenaren om verplicht iets erg eenvoudigs als de hoogte van een stopcontact te laten opnemen in een bestek. Daarvoor is er geen onderrichting of aanbeveling nodig. Waarom kan men die minimumnormen niet laten opnemen en afdwingen in de bestekken? Daarvoor dient een bestek immers.

Het is niet de eerste maal dat ik die vraag stel. Ik hamer steeds maar op hetzelfde. Ik vind het heel nobel van u dat het geld dat we dit jaar krijgen in het kader van de preventie, wordt besteed aan levenslang wonen. Mij gaat het echter over de woningen die vandaag worden gebouwd. Ik noem dat slechte wil. Ik weet ook dat men daar al mee bezig is sinds 1980. Toen waren het de voorlopers van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij.

Ik vind het nog sterker dat de VMSW u meldt het erg te vinden dat parlementsleden een dergelijke vraag stellen.

Minister Marino Keulen: Dat heb ik niet gezegd.

Mevrouw Veerle Heeren: Ik heb het althans zo begrepen. Het waren alleszins uw woorden niet, maar ze waren verbaasd over de vraag. Welnu, ik zal nog meer vragen stellen, omdat ik overtuigd ben van het nut daarvan. Als we dat niet kunnen afdwingen via de bestekken, dan kan ik hier nog vaak roepen in de woestijn, dan zal het niet veranderen. Mijn vraag is ingegeven door mijn persoonlijke interesse in die problematiek. Ik ben trots op de socialewoningbouw en ik zou willen dat, net zoals de toeristische sector met zijn prestaties uitpakt, ook u morgen met zoiets zou kunnen uitpakken. We mogen niet vergeten dat die woningen er komen dankzij het belastinggeld van de werkende Vlaming. De overheid mag daar dan wel wat tegenover stellen. Ik wil daarmee helemaal geen afbreuk doen aan de projecten die er vandaag zijn.

U hebt gelijk, mijnheer Penris: een lift betekent inderdaad een heel grote meerkost. Al die andere zaken betekenen echter geen meerkost. Mijnheer de minister, als dit een aanbeveling is, dan blijft dit heel vrijblijvend. Waarom denkt u dat minister Van Brempt eindelijk werk wil maken van een toegankelijkheidsdecreet? Niet om een decreet op haar naam te hebben, maar omdat we dit afdwingbaar willen maken.

Als we de Vlamingen niet verplichten dat te doen, zonder dat dit leidt tot grote meerkosten, dan komen we er niet. Dat is mijn zorg. De overheid heeft een voorbeeldfunctie. Er is expertise. Er zal binnen de VMSW wellicht ook expertise zijn. Maar in godsnaam, zelfs vanuit de sector krijg ik die suggestie. Zelfs daar zegt men me: als het morgen in de bestekken staat, dan kan men niet anders. Wie dat zegt, doet het natuurlijk al. Deze mensen zijn echter gefrustreerd omdat andere maatschappijen er lak aan hebben.

Minister Marino Keulen: Ik vind dit eigenlijk een beetje een kunstmatige reactie. Tussen deze commissie en mijzelf bestaat over de uitgangspunten en de onderliggende principes van uw vraag geen enkele tegenstelling. We zitten allemaal op dezelfde golflengte. Ik heb er geen enkel probleem mee om eventueel verplichtingen op te leggen als het gaat over stopcontacten, wachtbuizen of een tegelrand in een douche. Ik heb er geen enkel probleem mee dat in die C2007, waarin de principes van het levenslang wonen in worden opgenomen, een en ander nog meer nadrukkelijk verplichtend wordt geformuleerd. Om die dingen op te leggen, zal ik zelf de nodige initiatieven nemen. Dat brengt inderdaad geen enkele meerkost met zich mee.

Ik sta ook aan de kant van degene die het antwoord heeft geschreven. Ik ben daar politiek verantwoordelijk voor. Ik heb niet de neiging om zomaar dingen af te lezen. Ik bereid dit goed voor. Als ik naar een commissie kom, zie ik dat nooit als iets vervelends, maar als

een mogelijkheid om inhoudelijk met de leden te discussiëren.

Mevrouw Heeren, de liften zijn inderdaad iets anders. Dat geldt ook voor de brede deuren. Die vermeldt men er meteen bij, maar vaak is er dan sprake van oppervlaktes die niet voldoen. Opnieuw, voor een aantal mensen is dat belangrijk, maar voor een grote groep is dat niet aan de orde. We moeten ook rekening houden met economische principes. Geld kan maar één maal worden uitgegeven. Dit mag dus niet zomaar worden veralgemeend. Wel kan er op worden gewezen via onderrichtingen en aanbevelingen.

Ik kom heel veel op het terrein. U weet dat. Ik moet heel veel openingen verzorgen, of een eerste steen leggen. Ik doe dat trouwens heel graag. Vandaag zie ik dat bij vrijwel alle nieuwbouwprojecten steeds in een contingent wordt voorzien met betrekking tot het levenslang wonen. Dat is vandaag eigenlijk al standaard in de projecten opgenomen.

Maar nogmaals, of men een stopcontact op de vloer of 40 centimeter hoger zet, dat zal de kostprijs niet beïnvloeden. Daar kan werk van worden gemaakt. Hetzelfde geldt voor het installeren van wachtbuizen voor elektriciteit en sanitair. Dat heeft een meerkost, doch die is relatief. Ook is het vandaag vrijwel standaard geworden dat er geen tegelrand meer is bij douches, zodat rolstoelgebruikers gewoon de douche in kunnen rijden. Ook daarover ben ik het met u eens. Dat wil ik via de VMSW als standaard laten opleggen.

Voor het overige zijn we goed bezig. Op het terrein zijn er al heel wat mooie resultaten gerealiseerd. Dit is geen kwestie van woorden meer, maar van daden. Vaak is er sprake van begripsvervuiling. In de praktijk doet men soms hetzelfde, maar dan heet het anders, doordat er veel verschillende termen worden gehanteerd. De lijst die ik u straks zal verschaffen, geeft aan dat er, gespreid over de vijf Vlaamse provincies, al mooie projecten op touw zijn gezet, die ondertussen al opgeleverd en bewoond zijn.

Dit is dus een gedeelde zorg. Er wordt aan gewerkt in de praktijk. Er zijn geen tegenstellingen. De VMSW heeft ter zake een mooi palmares. Als er her en der extra inspanningen moeten worden geleverd, dan wil ik graag uw bekommernis en die van de hele commissie vertolken en dat formeel opleggen.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik dank u voor deze repliek. Uw eerste antwoord leek me immers nogal vrijblijvend. Er werd gesproken van onderrichtingen en aanbevelingen.

Minister Marino Keulen: Het gebeurt ook in de praktijk. U kent echter de sector net zo goed als ik. Kunnen

we zeggen dat dit in iedere sociale woning en iedere sociaal appartement moet gebeuren?

Mevrouw Veerle Heeren: Als het gaat over levenslang wonen, vind ik dat er inderdaad sprake moet zijn van basisnormen in iedere sociale woning. Wat dat betreft, verschillen we dan misschien van mening. Het toekomstige toegankelijkheidsdecreet zal dat ook verplichten voor alle nieuwbouw in de privésector.

We moeten inderdaad een onderscheid maken tussen de standaardvoorzieningen. Wanneer iedereen morgen standaard een brede deur koopt, dan zal de industrie zich wel aanpassen. Wanneer douches worden aangepast voor een rolwagen, dan ga ik ervan uit dat ook de deuren worden aangepast. Anders geraakt de betrokkene niet tot bij zijn douche. Ik weet dat er al heel veel gebeurt maar ik zou graag hebben dat er een verplichting komt voor basisnormering. Het doet me dan ook plezier dat u zegt dat u de VMSW het signaal geeft om de basisvoorzieningen op te nemen in de bestekken. Dat geldt zowel voor de koopsector als voor de huursector.

Minister Marino Keulen: Over die deuren bestaat geen enkele discussie. Alleen is het niet altijd evident voor wat de oppervlakte betreft. We moeten goed weten waarover we praten en dan blijkt uiteindelijk dat er in de commissie geen sprake is van tegenstellingen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
